

ΓΑΛΛΑΔΡΑ = ΧΑΡΑΔΡΑ

ΓΑΛΛΑΔΡΟΣ = ΧΑΡΑΔΡΟΣ (= KA-RA-DO-RO)

Podaci o starom makedonskom gradu Γαλάδρα(ι) veoma su oskudni. Pominje se jedino kod Stefana Vizantinca, Likofrona i Polibija. Ime ovoga grada dosada nije pročitano ni na jednom natpisu. Njegov položaj nije određen. Sudeći prema Likofronu (st. 1342: Χώραν τ' Ἐορδῶν καὶ Γαλαδραῖον πέδον), grad se mogao nalaziti u Eordaji, ali Stefan Viz. izričito kaže da je u Pijeriji (St. Byz. s. v. Γαλάδραι, πόλις Μακεδονίας ἐν Πιερῖα). Leake (III 317), sa čime se slaže i W. Smith (*Dict. of Gr. & Rom. Geogr.* I 831), smatra da je G. ležala na granici Eordaje i Pijerije. Desdevises (348) i Struck (7) pogrešno ga identifikuju sa Halastrom na ušću Vardara. F. Papazoglu se opredelila za Pijeriju.

Međutim, nas ovdje više interesuju samo ime, njegovo značenje i poreklo. Mi mislimo da je Papeov prevod za Γαλάδραι „Heitersheim“ i za Γάλαδρος „Friedberg“ (Pape-Benseler, s. v.), kao da su u vezi s gr. γάλα i γαλήνη, ustvari prvi i dosada, koliko je nama poznato, jedini pokušaj određivanja značenja i etimologije ovog imena. Treba reći da pokušaj nije ubedljiv jer ostaje neobjašnjen završetak imena -δρα (odn. -δρος).

Γαλάδρα(ι) je ustvari stari makedonski toponim iza kojega se krije makedonski apelativ γαλάδρα (od starijeg γαράδρα) odn. γάλαδρος koji je identičan sa grčkim χαράδρα „jaruga“ odn. χάραδρος, sa poznatim makedonskim konsonantizmom, gubljenjem aspiracije kod prvobitnih medija aspirata, dok su se u starogrčkom ove pretvarale u tenuis-aspirate. Slog γα-, prema tome, odgovara gr. χα-, a u slogu -λα- imamo ustvari disimilaciju likvida od starijeg -ρα- zbog sledećeg -δρα, kao što se javlja i u elejskom etnikonu Χαλάδριοι = Χαράδριοι (v. Schwyzer, *Dial.* 415: ἃ Φράτρα τοῖρ Χαλαδρίορ); upor. vv. II. u Lykophr. 1342: γαλαδραῖον, χαλαδραῖον, χαραδραῖον i 1440: γαλάδρης, χαλάδρης, γαράδρης,

Toponim kao i apelativ γαλάδρα (< γαράδρα) = χαράδρα (odn. Γάλαδρος = Χάραδρος) dokumentovan je još u mikensko doba kao *ka-ra-do-ro* (sa pilskih natpisa Ac 1273; Cn 608, 10; Jn 829, 11 i dr.).

Identifikacijom Γαλάδρα (Γάλαδρος) = Χαράδρα (Χάραδρος) obogaćen je inače oskudni makedonski vokabular za još jednu reč, (γαλάδρα = χαράδρα „jaruga“), a fonetika za još jedan primer sa medijom *g* od prvobitne medije aspirate *gh* (=gr. χ).

M.D.P.